

УДК 778.071.1(477.43)(092):78.10(477.43)“19/20”

І.Г.Маринін

Вокально-хорова творчість композитора Олексія Беца у контексті розвитку музичної культури південно-західного Поділля (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.)

У статті висвітлюються етапи творчого становлення Олексія Беца, його роль і значимість у збагаченні оригінального музичного фонду хорового музичного мистецтва південно-західного Поділля. Подано розгалужену характеристику видів вокально-хорового жанру, специфіку стилю та музичної мови композитора.

Ключові слова: Олексій Бец, вокально-хорова спадщина, вокально-хорова композиторська творчість, лірична пісня, естрадна пісня, пісні про рідний край.

Музична вокально-хорова спадщина композитора Поділля Олексія Беца багата й різноманітна: її складають хори, солоспіви, вокальні ансамблі. У творчому доробку композитора понад 200 вокально-хорових творів різножанрового спектру. Утім про діяльність цього композитора відомо відносно небагато¹.

Метою статті є дослідження музичної спадщини подільського композитора Олексія Давидовича Беца, його внесок у сучасне музичне мистецтво.

О.Д.Бец почав творити у дуже ранньому студентському віці, коли ще не мав музичної освіти. Шукаючи своє місце в житті (навчався на фізико-математичному факультеті Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, то у Тернопільському музичному училищі, то на музично-педагогічному факультеті Івано-Франківського державного педагогічного інституту) він змінював свої професійні пріоритети.

У процесі свого професійного становлення впродовж багатьох років сумлінної праці, він зумів створити високопрофесійний пласт пісенних шедеврів, що на наш погляд, заслуговує високої оцінки як явища музичного мистецтва.

Лише через роки свого пошуку і титанічної творчої праці він віднайшов своє місце й зумів стати поряд зі своїми видатними земляками: В.Зарембою, В.Гуцалом, М.Балевою, В.Ярецьким, В.Атаманом та іншими відомими діячами музичного мистецтва південно-західного Поділля.

Тематичний спектр вокально-хорової спадщини Олексія Беца різнобічний і його можна поділити на:

- ліричні пісні (про роки юності, пісні про кохання й студентські роки і перші почуття на слова С.Єсеніна);
- естрадні пісні;
- патріотичні пісні (любов до України, любов до подільського краю, пісні про Кам'янець-Подільський та Дністер);
- пісні народного характеру (народні, на слова Т.Шевченка, про рідну мову);
- пісні шкільного репертуару (про першу вчительку, школу, перше кохання);
- дитячі;
- хорові твори.

Особливо близькою, зрозумілою, пронизаною власними особистісними переживаннями, стала для композитора естрадна лірична пісня, яка в 1950–60-х роках набувала нового забарвлення. Класикою жанру в даний період були вокальні твори П.Майбороди, І.Шамо, А.Кос-Анатольського, О.Білаша, пізніше – І.Поклада, В.Михайлюка, С.Сабадаша. На творчості цих видатних постатей відбувалося формування власних творчих поглядів, які надалі реалізувалися у своїх вокально-хорових та інструментальних творах.

Перші паростки власного композиторського стилю О.Беца з'явилися у другій половині 50-х – на початку 60-х років ХХ ст. Навчаючись на фізико-математичному факультеті Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (1955–1960), він пише перші пісні на слова Людмили Паляничко “Біла ромашка” і Петра Радовчука “Дівоча лірична”, у яких відчувається певна замріяність й закоханість автора. Пісні стають популярними у студентському середовищі, виконуються на звітних концертах студентів, а пізніше на сценах міста. Вони одразу полюбилися широким колам громадськості, передавалися з рук в руки, переписувалися і виконувалися самодіяльними і професійними колективами.

Великий вплив на вокально-хорову композиторську творчість мала його практична робота з різноманітними хорами, вокальними групами тощо. Починаючи з 60-х років, О.Бец постійно працював з хоровими колективами Кам'янця-Подільського – вчительськими, дитячими, шкільними, студентськими і фабрично-заводськими хорами. Це була його справжня “творчо-експериментальна лабораторія” і школа творчого життя. Досить часто він приносив на репетиції хору щойно написаний власний твір, вивіряв на практиці його звучання.

Тематика пісенної лірики композитора, інтонаційна структура, ритміка й форма цілком впливали з народних пісенних джерел і відповідали основним мистецьким тенденціям цього жанру.

Пісенна стихія завирувала у душі юнака-композитора. До студентського періоду творчості Олексія Беца належить пісня про прекрасні і щирі почуття закоханості на слова Юрія Гурєєва “Радо зустрічай, кохана”. Пісня виконувалася вокальною чоловічою групою і була відібрана для запису на Чернівецькому телебаченні.

Перші публікації пісенних творів композитора з’явилися на початку 70-х років ХХ ст. у місцевій пресі: “Прапорі Жовтня”, “Корчагінці”, “Радянському Поділлі”. Успішну ходу поширення пісень композитора Олексія Беца підтримало видавництво популярного всеукраїнського журналу “Радянська жінка”.

Композитор досить часто звертався до поезії відомого подільського поета Мирослава Воньо. На його слова була написана пісня “Кохати”², яка стала поширеною серед подільської молоді:

Кохати – це для тебе тільки жити
Кохати – то народжувати щастя.

Слова пісні про щастя кохання були покладені на нотний стан композитором з особливо зворушливими інтонаціями мелодизму. Автор досить чутливо зумів висловити власну закоханість і щиру любов до коханої дружини Аделі Буянської. Продовження ліричної тематики композитор відтворив у пісні “Жена” на слова І.Карамушки, яку теж присвятив своїй коханій.

Тісний творчий зв’язок композитора з відомою українською поетесою-піснярем Софією Майданською матеріалізувався у прекрасній, ритмічній пісні “Сопілочка”³. У той час (1973–1975) поетеса працювала на кафедрі музики Кам’янець-Подільського державного педагогічного інституту. У “голосі” сопілочки прослуховуються тривожні відчуття невдалого кохання:

Моє серце сопілкою заголублене
Лиш тобою калиною недолюблене.

Пісня виконується в естрадній манері з традиційним заспівом, з вираженим буковинським колоритом і голосоведенням (підвищена IV і VI ступені):

Сопілочка

сл. С.Майданської
муз. О.Беца

Рухливо

mf На ши-ти-ку се-ми-барв-нім о-че-ре-тя-нім. Пли-ве го-лос

f мій жур-бо-ю пе-ре-ше-те-ний.

Зручне розміщення та будова вокальної акордики дозволяють жіночому вокальному ансамблю досить мелодійно, з плавним голосоведінням передати свої почуття. Плавність мелодії у певних місцях підкреслюється гострою синкопованою ритму. Пісня успішно звучить на естраді більше тридцяти років.

Тема кохання у пісні на слова В.Масла “Калинова сопілка” особливої популярності набула у другій половині 90-х років у виконанні лауреата міжнародних і всеукраїнських пісенних конкурсів, заслуженого працівника культури України Тамари Плющ. Твір виконувався у супроводі народного оркестру народних інструментів Кам’янець-Подільського державного університету, був оркестрований художнім керівником і диригентом оркестру Іваном Мариніним у 1995 р. У ліричному вступі винятково функціональна роль належить сопілці й скрипці, що імітують переклички та одночасно створюють особливий колорит відповідності змісту назви пісні. Приспів, з поступовим прискоренням темпу, змінює характер твору на більш веселий, що переплітається у варіаційних доповненнях в інструментальному супроводі оркестру:

муз. О.Беца
сл. М.Масла

Поступово прискорюючи **Калинова сопілка**

До-торк-нусь і - і вус - та ми_ й гіл - ка ка-ли - но - ва - За-ли - ля - ся

со-лов' - я-ми про лю-бов ні сло-ва

Композитор різнобарвно представив у своїх авторських вказівках широкий спектр використання різноманітних темпових відхилень (від довольного до точно зазначеного). Музичне полотно твору багате різноманітною динамічною шкалою, яка значно доповнює душевну лірику кохання й повністю забезпечує його відчуття через музично-інтонаційне поєднання соліста і супроводу оркестру.

7 травня 2010 р. в м.Дрогобичі на III Міжнародному конкурсі баяністів-акордеоністів “Perpetum mobile” у номінації “Оркестри народних інструментів” творчий колектив з Кам’янець-Подільського (художній керівник і диригент – Іван Маринінін) посів III-є місце і вперше виборов звання лауреата міжнародного конкурсу серед відомих оркестрів провідних мистецьких навчальних закладів України. Колектив на високому професійно-виконавському рівні у конкурсній програмі представляв пісню Олексія Беца

“Калинова сопілка” у виконанні лауреата всеукраїнських пісенних конкурсів Олександра Вознюка. Конкурсантів оцінювало журі на чолі із заслуженим діячем мистецтв України, лауреатом міжнародних конкурсів, українським композитором-баяністом В.Зубицьким (Україна – Італія).

Надалі пісенний твір “Калинова сопілка” в опрацюванні І.Мариніна увійшов до репертуарно-методичного посібника “Вибрані твори для оркестру народних інструментів”⁴.

У 1977 р. лірична пісня на слова відомого українського поета Миколи Томенка “Пісня нічних вокзалів” (разом із інструментальним супроводом для фортепіано) віднайшла своє місце на шпальтах II-го випуску українського журналу “Радянська жінка”⁵. Пісенний твір набув широкої популярності у студентської молоді, життя якої тісно перепліталось з сюжетом пісні: вокзали, поїздки, щасливі миттєвості зустрічей, смуток прощання тощо.

Нелегка доля, спіткала пісню О.Беца “Стежина степова” на слова Миколи Щербака. У 70-х роках ХХ ст. митець звернувся до відомого київського музиканта-педагога Юрія Юцевича надати рецензію на пісенний твір. На жаль, висновок був негативний. Але головним для самого композитора і, його пісень стали відгуки від “рецензентів-слухачів”, які душою і серцем сприймали його пісні і визначали рейтинг їх популярності. Пісню полюбили всі. А згодом, у 1977 р., музична редколегія відомого київського пісенного збірника “Музичні вечори” пісню “Стежина степова” внесла до переліку ліричних пісень, які згодом були опубліковані. Вона стала поряд з творами відомих композиторів-пісенників – Л.Вербицького, Б.Александрова, К.Домінчена у IV-у випуску пісенного збірника “Музичні вечори”⁶. У 1978 р. вона потрапила до XXV-го випуску нотного видання “Популярні естрадні мелодії для баяна або акордеона”⁷ поруч з творами відомих на той час радянських й українських композиторів – О.Пахмутової, Є.Мартінова, О.Білаша, В.Дашкевича, Г.Пономаренка. Композитор, підбадьорений такою підтримкою і увагою професійної композиторської еліти, з новим піднесенням і величезним бажанням взявся за створення нових своїх шедеврів.

Теплота, задушевність і ліричність поезії російського поета Сергія Єсеніна завжди привертала увагу таких відомих композиторів як, Г.Свиридова, І.Пономаренка, Є.Попова, В.Ліпатова, Б.Буєвського, А.Кос-Анатольського, О.Білаша, Г.Майбороди. До неї неодноразово звертався й Олексій Бец. З-під його пера вийшли у світ багато ліричних пісень написаних у студентські роки. Це твори, написані для вокальних ансамблів: “Черемуха”, “Русь моя”, “Березка”, а також для голосу у супроводі баяна, гітари: “Сыграй,

сыграй тальяночка”, “Пороша”, “Уронил кольцо милашки”. Ліричні пісні на слова С.Єсеніна значно доповнили репертуар солістів, виконавців пісенного мистецтва й неодноразово звучали у концертних програмах на фестивалях в Україні та за кордоном.

Формування раннього періоду творчості та становлення молодого талановитого композитора-пісняра відбувалося під впливом певних культурологічних процесів, які відбувалися по всій Україні. Це був період зародження в Україні, а як пізніше з’ясувалося, і в колишньому Радянському Союзі, естрадного вокально-інструментального мистецтва. Тоді й появилися перші естрадні пісні українських композиторів В.Івасюка, Л.Дутківського, М.Мозгового, В.Горчинського (“Червона рута” (1970), “Водограй”, “Я піду в далекі гори”); перші естрадні виконавці – Назарій Яремчук, Василь Зінкевич, Софія Ротару, Павло Дворський, тріо Мареничів; перші вокально-інструментальні ансамблі (ВІА) – “Смерічка” (1966), “Кобза” (1969), “Опришки” (1970), “Світязь” (1970), “Червона рута” (1971). Усі вони в своєму творчому доробку використовували автентичні елементи народної мелодики, творчо стимулювали О.Беца до написання власних пісень і напрацювання власного стилю.

Естрадний стиль написання пісень композитор чітко, із властивим йому відчуттям інтонаційних особливостей південно-західного подільського мелосу, підпорядкував сучасним тенденціям молоді української естради. Олексій Бец створює пісні в нерозривній єдності з певним інструментальним складом супроводу у партитурному викладі, що значно доповнює і робить пісню більш повноцінною і оригінальною. У цьому випадку він всебічно відтворює усі свої творчі потуги, поєднуючи вокальний та інструментальний виклад в єдину цілісно завершену музичну композицію. І найголовнішим є те, що ця оригінальність походить від самого автора, власного бачення. Відчуття власного, створеного ним інструментального доповнення пісенного твору, досить потужно впливав на майбутню долю пісні. Такий інструменталізм його творів з елементами рок, поп-музики та українського фольклору визначили творчий напрямок композитора, дали молодій українській естрадній пісні у 60-70-х рр. нову музичну хвилю на Поділлі. Звісно, це була велика праця, що наповнювалася юнацьким ентузіазмом та творчим максималізмом. У той час естрадні пісні О.Беца вже виконувалися по радіо і телебаченню, а згодом і в кожному невеличкому селі та містечку нашої України. Усіх їх легко можна було впізнати без оголошення.

Оригінальний естрадний стиль і манера пісень композитора полонили

тоді сімейний дует Тамари Плющ і Петра Ситника. Свої перші твори О.Беца запропонував саме їм. Завдячуючи їхньому високопрофесійному виконанню вони стали популярними в Україні й за її межами. Пісня “Ой сяду я край віконця” (слова народні) була настільки вдалою, що зразу набула надзвичайно великої популярності по всій Україні:

муз. О.Беца
сл. народні

Швиденько Ой сяду я край віконця

Ой ся-ду я край ві-кон-ця тай бу-ду ди-ви-ться, чи не прий-де
мій ми-лень-кзій тай по-ве-се-ли-ться

Пісенний твір був написаний у той час, коли світ почув феноменальний яскравий і самобутній хіт молодого геніального буковинського композитора-пісняря Володимира Івасюка – неперевершену “Червону руту”. Це був 1970 рік. Пісня “Ой сяду я край віконця” виконувалася по радіо молодими подільськими співаками Тамарою Плющ і Петром Ситником. Перша публікація названої пісні з’явилася в обласній газеті “Радянське Поділля” (січень, 1973)⁸. Надалі нею зацікавилася тріо бандуристок “Дніпрянка” у складі заслужених артисток України Елеонори Миронюк, Валентини Пархоменко та Юлії Гамової. Пісню у їх виконанні оголошували народною, що зайвий раз свідчило про природне входження пісні у стан традиційності й народності, а з іншого боку – народне визнання композитора. Пісенний твір у виконанні названого тріо було записано Всесоюзною фірмою грамплатівок “Мелодія” (1988) і тисячними накладами розповсюджувався по усьому Радянському Союзі. Таке визнання та популярність пісні були найвищою оцінкою для молодого композитора і сильним моральним стимулом для творчого натхнення. Її можна було почути у будь-якому куточку віддаленого українського села. Вона входила до репертуару, зокрема, весільних музикантів, що сприяло ще більшій її популярності.

Творчий репертуарний доробок вокального дуету Тамари Плющ і Петра Ситника поповнився такими новими піснями О.Беца, як “Пада вечір” (сл. В.Морданя) та “Білі яблуні” (сл. М.Томенка), пройняті глибокою, душевною, задумливою лірикою. Пісні вперше прозвучали у 1974 р. на авторському концерті композитора, який був записаний на Чернівецькому телебаченні відомим звукооператором Василем Стріховичем. Пісня “Пада вечір” потрапила на шпальти газети “Корчагінець” (лютий, 1973)⁹, а у 1983 р. до пісенної збірки поета Володимира Морданя “Калиновий во-

гонь” поруч з вокальними творами відомих композиторів на слова К.М’якова, В.Алексєєнка, В.Тилика¹⁰:

Повірно **Пада вечір** муз. О.Беца
сл. В.Мордяня

На ко-ли-ці, мов жар-пти-ці про-ме-ні, цюв-гі ті-ні сплять на сі-ні,
втом-ле-ні. Ле-гіт ві-є, об-рій мрі-є спо-ми-ном, ли-пи ше-піт, пта-хів ще-біт
го-мо-ном

Інша відома пісня “Білі яблуні” (сл. М.Томенка) дістала своє друге відродження у виконанні лауреатів всеукраїнських пісенних конкурсів і фестивалів сестер Ірини і Марини Стасюків у супроводі народного ансамблю народних інструментів “Джерела” (художній керівник – Віктор Лабунець) Кам’янець-Подільського державного педагогічного університету. Вокальний дует з надзвичайною наспівністю, особливою теплотою на фоні професійного м’якого інструментального супроводу ансамблю переосмислено доніс свої внутрішні почуття і весь композиторський задум твору до своїх слухачів. Пісня “Білі яблуні” увійшла до збірника професора В.М.Лабунця “Ансамблі українських народних інструментів”¹¹:

Повірно, лірично **Білі яблуні** муз. О.Беца
сл. М.Томенка

Біт-ри і си-ві-ї ту-ма-ни і спе-жайсі-ра ка-ла муть. А по-із-ди від нас ко-ка-них ку-дись вне-спо-ко-ї ве-зуть.

Тематика українсько-болгарської дружби набула свого розвитку у естрадно-пісенному жанрі композитора. Він пише дві пісні: “Болгарская роза” на слова Інни Гончар та “Будут встречи” болгарської поетеси Г.Ботевої, яка тоді навчалася у Ленінграді (Санкт-Петербурзі). Вони виконувалися популярним на Поділлі вокальним сімейним дуєтом з Кам’яця-Подільського, лауреатами всесоюзних і всеукраїнських пісенних конкурсів й фестивалів Віктором та Інною Білоцькими на різних сценах сіл і міст Хмельниччини.

Продовженням цієї теми була естрадна пісня на слова Ю.Хаята “Міста-побратими”, записана на платівках болгарської фірми грамплавання “Балкантон” 1000-м накладом у виконанні болгарського вокально-інструментального ансамблю “Колегіум” (художній керівник – Димитр Ніколов, 1987).

Композитор О.Беца цікавиться поетичними творами сучасних поетів і вміло відбирає найкраще, обрамляючи їх своєрідною музичною канвою з професійно витонченим смаком. З-під його пера народжується пісня на слова української поетеси Ганни Чубач “Прости”. Пісня була пройнята глибокими щирими почуттями, драматизацією музичного викладу, що відповідно відображалася у кульмінаційних моментах твору виконавцями. Першою виконавицею її була заслужений працівник культури України Тамара Плющ. Саме цю пісню вона обрала для виконання на міжнародному конкурсі української пісні “Золоті трембіти”, який відбувався 19–22 листопада 1992 р. у місті Тернополі. У напруженій творчій конкуренції серед професійних виконавців конкурсантка завоювала Гран-Прі. Як саму пісню, так і високохудожнє виконання відзначили члени журі: композитори – народні артисти України В.Філіпенко та В.Гуцал. Це було обопільне визнання як професійної майстерності композитора, так і відомої подільської співачки.

Пісенними творами молодого композитора із Кам’янець-Подільського зацікавилися професійні виконавці та вокально-інструментальні ансамблі. Пісня “Ой, Василю-Василечку”¹² народного стилю вперше прозвучала у виконанні народної артистки України Антоніни Червінської (м.Кіровоград) у супроводі народно-інструментального ансамблю “Зоряни” (художній керівник – В.Негребецький). Надалі її виконувала заслужена артистка України, солістка Львівського оперного театру імені Соломії Крушельницької – Ніна Мельник, а також Тамара Плющ у супроводі ансамблю народної музики Олексія Беца (оркестрування О.Беца). Серед основних засобів розгортання мелодії пісні вирішального значення набув принцип варіаційного розвитку на тлі оригінальної ритмічної структури акомпануючої групи ансамблю трійстих музик:

Швиденько **Ой Василю-Василечку** муз. О.Беца
сл. В.Семеновського

6 Ой лі-ду я лу-гом си- няє_ по тра-ві шов - ко - вії. Мо- же стрі-ну крайдо-
ли- ни_ шас-тя чор-но - бро- ве.

На звітному концерті у 2009 році (м.Хмельницький) пісню “Ой Василю-Василечку” з великим успіхом виконала лауреат міжнародних і всеукраїнських пісенних конкурсів й фестивалів кам’ячанка Наталія Овчарук. Пісня не тільки добре прижилась на обласному та республіканському телебаченні, звітних концертах області, а й пішла у світ подорожуючи гастрольними турне в Угорщині, Болгарії, Бельгії, Італії, США, Канаді та інших країнах.

Пісенний твір на слова Василя Адамовича “У нас в горах”¹³ виконував чудовий соліст-тенор Володимир Гуров з Кам’янка-Подільського у супроводі вокально-інструментального ансамблю “Опришки” (художній керівник – Руслан Іщук) з Івано-Франківська. Пісня настільки припала до душі музикантам ВІА і його керівникові Русланові Іщуку, що, незважаючи на значну відстань між ними і зблизила їх духовно.

Популярний вокальний ансамбль “Гуцулочка” (художній керівник – Галина Кушнірук) з Івано-Франківського державного педагогічного інституту виконав пісню “Ой Іване молоденький” (сл. народні), яка згодом стала популярною серед української діаспори у Румунії, Польщі, Болгарії. В основі популярності пісень О.Беца – професійне вміння віднайти те мелодичне зерно з народного побуту, яке з часом зовсім непомітно “вживлялося” у народ.

Виконання пісень О.Беца елітними виконавцями, а також популярність їх в народному середовищі зайвий раз засвідчили правильність вибору джерельної бази і напрямку творчого шляху, на який став молодий композитор. Насамперед, це був період переосмислення піснярем значущості подільських фольклорних джерел. Значний масив написаних ним вокально-хорових творів став надбанням українського пісенного мистецтва і увійшов до репертуару видатних, популярних співаків, аматорських та професійних колективів.

У 1995 р. О.Беца, опановуючи тематику з народно-тематичним підґрунтям, написав жартівливу пісню “Ой не кличте, мамо, спати” на слова Л.Мазуренко. У виконанні Тамари Плющ вона вражала своєю відвертою ширістю і надзвичайним мелодизмом у народному стилі, який яскраво доповнив народно-інструментальний супровід ансамблю трієстих музик.

До раннього періоду пісенної творчості композитора можна віднести пісні: “Белая ромашка” (сл. Л.Паляничко), “Сопілочка” (сл. С.Майданської; ВІА “Подольани” – художній керівник І.Андрущенко), “Знов калина цвіте” (сл. В.Матвієнка), “Як би мені, мамо, намисто” (сл. Т.Шевченка), “Калинова сопілка” (сл. М.Масло), “Мене забудь” (сл. С.Руданського), “Ой

вінку, вінку” (сл. народні). У цих піснях серед виразових головне місце належить мелодії – розспівній, мелодичній, завжди національно забарвленій, у подільському обрамленні. Враховуючи етнокультурну специфіку регіону О.Бец широко використав інтонаційно-ритмічну будову творів, взятих із фольклорного середовища. Підтвердженням цього є той факт, що на міжнародному пісенному конкурсі “Червону руту не шукай вечорами” (Київ, 2009), присвяченому В.Івасюку, за виконання пісні “Ой вінку, вінку” Інна Яремчук – викладач Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – нагороджена дипломом Гран-Прі. Простота, лаконічність, ширість, природність музичного викладу пісні у поєднанні з професійним виконанням сприяли цьому великому успіху.

Пісні О.Беца з невимушеною легкістю летіли від села до села, від міста до міста, з краю у край. Вони стали співаними в народі тому, що в них автор зумів закласти внутрішні можливості для вживлення їх у народне середовище. Поряд з народнопісенними ознаками, що постійно живлять творчу палітру композитора, в його піснях відчутним є потяг до інтонаційної сфери романсу. Одним із витоків його традиційної естрадної пісні є український солоспів, який включає в себе пісню та романс із інструментальним супроводом. Даний жанр був вміло ним використаний у пісенній творчості.

Щоб краще зрозуміти силу слова поетичних текстів, з яких можна черпнути для своїх пісень натхнення й творчий дух, Олексій Бец звертається до вічного скарбу українського народу – поезії Тараса Шевченка.

Яскравим прикладом цього жанру є романс на слова Т.Шевченка “Не тополю високою”. Солоспів виконувався лауреатом міжнародного конкурсу народного оркестру народних інструментів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (художній керівник та диригент – Іван Маринін) Оленою Прядко на ювілейному концерті, присвяченому 70-річчю композитора. Солістка по-особливому змогла відчути і поєднати вплив інструментальної лінії супроводу на характер вокального інтонування, професійно передаючи музичний образ твору. Поезія Т.Шевченка “Не тополю високою” наповнена глибоким філософським змістом. Для пісні характерні протяжні мотиви, ніби сповнені зітханнями та пронизані глибоким сумом, зойком наболілої душі:

Бодай тобі, моя доле, у морі втопитись

Що не даєш мені й досі ніким полюбити.

Пригніченість душевного стану переходить в поступовий кульмінаційний відчай у верхній теситурі голосу меццо-сопрано (ля – другої октави)

й супроводжує динамічне наростання до fortissimo з дублюванням мелодичного проведення в оркестровому викладі інструментального супроводу.

Мелодика романсу позначена подільським колоритом, вона м'яка й душевна, нерідко по-народному щира.

Композитор продовжує через вірші Т.Шевченка втілювати й веселі, жартівливі фрагменти із життя українців. Такою є його пісня “Як би мені, мамо, намисто”¹⁴. У пісні піднесений емоційний настрій, цікава ритміка з акцентуванням певних долей у такті, що нагадує народно-танцювальну музику та гнучкість словесних наголосів. Все це створює атмосферу свята й безтурботного веселого життя молоді не зарученої дівчини:

Як би мені, мамо, намисто
То пішла б я завтра на місто,
А на місті, мамо, на місті
Грає, мамо, музика троїста.

Патріотичну тематику вокальної творчості О.Беца доцільно розділити на такі пісенні групи:

- про Україну;
- про рідне Поділля, подільський край;
- про місто Кам'янець-Подільський;
- про повноводний Дністер;
- про рідну мову.

Відомий пісенний твір на слова Д.Канілевської “Ти Україну привітай”¹⁵ композитор присвятив 5-ій річниці Незалежності нашої молоді держави (1996). Пісня, що виконувалася у патетичному, піднесеному виконанні Тамарою Плющ, висловлює глибокі патріотичні почуття безмежної любові та шани до своєї рідної держави, рідного краю. Автори пісні звертаються із закликом до своїх нащадків-українців, тим самим озвучуючи, у першу чергу, власну громадянську позицію:

Не забудь Шевченка слів
Про горду славу козаків.
Не забувай, що ти дитина
Землі, що зветься Україна.

Продовження глибокого патріотичного піднесення досить помітно простежується у пісенному творі “Свята Україно моя”¹⁶ на слова поетеси Зої Запорожан, професора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Тема любові, щирого ставлення до своєї рідної землі звучить у пісні “Україно зоряна моя”¹⁷ на слова відомого українського поета В.Семеновського.

Любов до рідного подільського краю набуває свого розвитку у пісенному творі “Рідний край”¹⁸ на слова Івана Беца – рідного брата композитора. У ній брати оспівують власну гордість за належність до подільської землі, закоханість у незрівнянну красу величного краю. Їх обидвох змалечку поєднала любов до надзвичайної краси природи цієї місцини, рідної землі своїх батьків, по якій вони босоніж топтали свої перші стежечки, які надалі розійшлися у великі шляхи. “Рідний край” вмістив Всеукраїнський щомісячний журнал “Українець” (м.Хмельницький, 2008).

Динамічного розвитку тематичне спрямування вокальних творів про рідний край набуває у пісні на слова відомого подільського поета Юхима Хаята “Моє Поділля чарівне”¹⁹:

З дитинства полонив мене
Батьківський краю мій, щаслива доля.
Люблю тебе, люблю до болю,
Моє Поділля чарівне.

Пісня звучить пафосно, з відчуттям вдячності за свою щасливу долю та чарівність рідної землі. Саме цей твір митці присвятили відомому радянському письменнику Володимирі Беляєву – почесному громадянину міста Кам’янця-Подільського, авторові знаменитого роману “Стара фортеця”. Олексій Бец неодноразово особисто зустрічався з ним й обговорювали свої власні творчі орієнтири.

Кам’янцю-Подільському Олексій Бец у своїй творчій діяльності відвів чи не найголовніше місце, віддячуючи дешицею йому за щасливу власну, сімейну та мистецьку долю. Він милується старовинними вуличками Старого міста, викладеними із тисячолітнього каменю, прекрасними стародавніми забудовами оригінальних архітектурних споруд різних епох і стилів, річкою Смотрич, яка обвиває, наче обнімаючи у своїх материнських обіймах старий сивочолий Кам’янець, що піднявся над скелистими каньйонами й, звісно, символом міста – Старою фортецею. Після таких прогулянок творчий енергетичний заряд композитора-пісняра дає поштовх натхненню до створення пісенних шедеврів. Неймовірно перші враження від побаченого виливаються через образний зміст та власну музично-інтонаційну канву в піснях про рідне місто, його велич і красу.

Першою його піснею про Кам’янець-Подільський є твір на слова Юрія Гурєєва “Пісня про рідне місто”²⁰, який був написаний у далекому 1957 р. Найбільшої популярності вона набула у виконанні лауреата всесоюзних і всеукраїнських пісенних конкурсів і фестивалів, соліста ВІА “Подільяни” Володимира Любка (баритон). У пісні відчувається природність звернення

до рідного міста й слова вдячності, оскільки саме тут формувався його життєвий світогляд, творче становлення, професійний ріст й сходження до вершин визнання у конкурентному музичному середовищі. Патріотизм пісні переплетений із ліризмом, що сягає у щедрі ґрунти подільського мелосу. Ця пісня понад півстоліття звучить на концертних майданчиках і сценах міста, на радіо і телебаченні.

Перелік пісень про рідне місто, яке по-батьківськи тепло плекало митця, суттєво доповнився вокальними творами “Ода Кам’янцю”²¹ на слова К.Волкової, “Ой ти, Кам’янцю рідний”²² на слова В.Семеновського, “Кам’янецький вальс” на слова Ф.Сніщук.

Дитинство композитора проходило у невеличкому містечку Стара Ушиця, яке географічно розташоване на скалистих берегах великої європейської річки Дністер. Звичайний хлопчик Олексій багато часу проводив саме на крутих схилах берегів: купався, рибалив, пічкурував раків. Водночас він милувався надзвичайною тихою ранковою і вечірньою красою ріки, спокійними й могутніми хвилями Дністра, у які він заворожливо вдивлявся й милувався. Дитячі і юнацькі роки, проведені біля річки, на все життя врзались у його пам’ять. Тому композитор звертається до текстів подільських поетів про Дністер. Надалі народжуються пісні з дністровською тематикою на слова З.Запорожан “Вечір на Дністрі” та “Придністров’я” на слова О.Морозова.

У 2003 р. вийшла книга професора Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка Майї Печенюк “Музиканти Кам’янецьчини”²³, до якої увійшли вокально-хорові твори композитора Олексія Беца “Ти Україну привітай” (сл. Д.Канілевської), “Моє Поділля чарівне” (сл. Ю.Хаята), “Ода Кам’янцю” (сл. К.Волкової), “Лебідонька” (сл. В.Нечитайла), “Пісня про рідне місто” (сл. Ю.Хаята та Ю.Гурєєва), “Ой ти Кам’янцю рідний” (сл. В.Семеновського) та інші.

Чільне місце у своїй творчості композитор відводить темі про рідну мову. У пісні “Рідна наша мова”²⁴ на слова відомого українського поета-пісняря Юрія Рибчинського, композитор і поет у поєднанні музики й образної ролі слів, використовують узагальнення та порівняння, переконують у невичерпному багатстві рідної мови, її розмаїтості. Глибока філософія, яка криється у значимості й силі рідного слова, підсилюється рядками віршів:

Мова, наша мова –
Літ минулих повість,
Вічно юна мудрість,
Сива наша совість.

Тематику пісень про рідну школу композитор поставив в один ряд з такими величними словами, як рідний край, рідна земля, рідна Україна. Духовними набуток у його творчості стали пісні про першу вчительку, перший клас. Величезне слово подяки, неоціненність праці вчителя, велику значущість сили їхнього слова композитор намагається відтворити у своїх творах.

У піснях на слова І.Кульської і В.Шкоди “В школу пора”, “Перший раз у перший клас” (сл. А.Драгомерецького) композитор Олексій Бец з іскоркою в душі закликає всю малечу до школи, щоб почути перший дзвінок на урок до своєї першої вчительки, до букваря, до читанки. Він весело і обнадійливо запрошує першокласників із раннього дитинства у щасливіше завтра.

Пісні на слова А.Суrowого “Моїй учительці” та “Наш учитель” (сл. О.Висоцької) стали своєрідною подякою першій учительці, яка була у кожного з нас. У шкільних піснях ностальгічно звучать слова вдячності першій учительці за терплячу працю, любов, доброту, увагу і материнську опіку. Образ вчительки символічно рідниться із словом “мама”.

Як за змістом, так і за формою збірники дитячих пісень О.Беца на свій час повністю відповідали завданням естетичного виховання молоді. Багата й різноманітна тематика пісень, розрахована на запити дітей різного віку, близька до народної мелодика, нескладні розміри й ритми, гранично ясний спосіб їх гармонізації забезпечили цим пісням популярність.

Дитячі пісні О.Беца “Радісний день” (сл. М.Кузьменка), “Весела пісенька” (сл. З.Запорожан), “Олечка” (О.Ющенко), “Зоряна калина” (сл. В.Косовського), “Червона калина” (сл. В.Познанської), “Мамо, сонечко моє” (сл. Н.Кашук), “Синя квіточка” (сл. Т.Мезенцевої), “Подоланочка” (сл. народні), “Курчатка” (сл. М.Щербака), “Ой снопе, снопе” (сл. народні), “Бувай здорова ниво” (сл. народні), “Зашебетав жайворонок” (сл. Т.Шевченка)²⁶ красномовно свідчать про його розуміння внутрішнього світу дитини, атмосфери їхньої розкутості й невимушеності, прекрасних дитячих емоцій, їх душевної відвертості та ширості. Вони набули поширення у шкільній практиці на уроках музики, позакласній та позашкільній роботі, а також вводяться до концертного репертуару шкільних хорів, вокальних груп, окремих солістів на районних, міських та обласних оглядах дитячої художньої самодіяльності.

Сам факт багаторазового використання дитячих пісень Олексія Беца у музичних хрестоматіях для 4–8 класів “Дзвінки голоси” П.П.Леонтієва та М.А.Печенюк, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, які видавалися у 1999–2002 рр., свідчить про те, що вони є незамінним му-

зичним матеріалом для початкових і середніх шкіл. У цьому, безумовно, їх велике значення для розвитку дитячої та шкільної пісенної музичної культури в Україні.

Мелодизм пісень композитора Олексія Беца завжди був особливий, оригінальний, значно доповнений яскравими мелодичними та гармонічними зворотами, точно підміченими і тонко вибраними із багатоетнічного мелосу подільського фольклору. Перші його пісні значно розширили сфери впливу професійної сучасної естрадної музики, роблячи її популярною серед великого кола виконавців та слухачів. Його творчість знайшла відгук у серцях людей, а його пісні співають у всій Україні. Щира ліричність і задушевність, прозора гармонічна фактура і простота форми спричинили до життєздатності і надзвичайної популярності цих пісень продовж довгих років. Їх співали на Поділлі і у всій Україні молоді й старі, селяни й інтелігенція, фахівці-музиканти і аматорські гуртки, шкільна та студентська молодь. Багато з них “втратили” авторство і співаються досьогодні як “народні”.

Подільський композитор Олексій Бец має досить потужний вплив на розвиток хорової культури на Поділлі. Він – автор понад 40 оригінальних творів та аранжувань для хору. Музику хорів складено на тексти народних пісень, віршів Т.Шевченка, О.Беніцького, В.Івасюка, К.Малицької, І.Пономарькова у власному опрацюванні. Свою хорову скарбницю композитор помістив у збірник вибраних хорових творів “Свята Україно моя” (2011)²⁷. Сюди увійшли 20 хорових обробок для хору: “Їхав козак на війноньку”, “Та косив батько”, “Як ніч м’я покриє”, “Добрий вечір, сусідонько”, “На городі коло броду”, “Од села до села” (сл. Т.Шевченка), “Віночок українських народних пісень”, “Чом, чом, земле моя” (сл. Л.Малицької), “Йшли корови із діброви”, “Червона руга” (сл. В.Івасюка), “І я піду в далекі гори” (сл. В.Івасюка), “Ой, Марічко”, “Подільський університет” (сл. З.Запорожан) та інші.

Для переважної більшості хорів О.Беца характерна акордово-гармонічна фактура. Голосоведення чітке, хоч відзначається певною традиційністю. У творах поліфонічні моменти зустрічаються у вигляді підголоскової поліфонії.

Найціннішим у хорових творах О.Беца є їх лірична мелодійність, що наближається до народнопісенної. Очевидно, цей чинник додає популярності його хоровій музиці в південно-західній частині Поділля. Одне із чільних місць хорової спадщини композитора займають твори на вірші Тараса Шевченка “На вгороді коло броду”, “Од села до села”. Пісні цілком

протилежні за характером виконання. У цих творах найяскравіше виступають індивідуальні риси хорового письма О.Беца. Автор звернувся, в основному, до ліричної поезії Шевченка. До того ж, його музика ніде не втрачає фольклорного ґрунту. Так, мелос О.Беца у пісні “На вгороді біля броду” часом надто елегійний, з елементами болісного самозаглиблення. Композитор ніби милується образами туги, жалю. Надмірна пісенність викладу у творі вимагає від хористів широкого дихання, справжнього драматичного загострення у кульмінації, яка підсилюється висхідним напруженням проведення мелодичної лінії у сопрано (соль другої октави):

Плаче, плаче та ридає
Як рибонька б’ється.

Композитор прагне передати глибокі внутрішні переживання. На перший план виступають елегійні унісони або м’яке, наспівне двоголосся у сопрано й альтів. Саме тут з’являються народні інтонації, побудовані на квартових ходах мотиви. Вони відтворюють конкретні емоції: дівочий плач, трагічний образ барвінку, що не сходить.

Контрастним протиставленням цьому твору є хор О.Беца на слова Т.Шевченка “Од села до села”, у якому вирізняються окремі веселі, грайливі, жартівливі емоційні пласти у соль-мажорній тональності, що підсилюються внутрішньою експресією поетичних образів поета:

Од села до села танцювати,
Ні корови, ні вола – осталась хата (2 р.)
Ой гоп, гопака осталась хата.

У другому куплеті жартівливість хорового твору посилюється через запровадження автором грайливого оригінального акомпанементу в басах і тенорах на тоніці (“Бум”, “бум”) та веселим акцентування слів “Ой гоп, гопака...”, що додає певної невимушеності у створенні гарного настрою.

О.Бец зумів розумом і серцем проіннятися віршами Великого Кобзаря й передав у музиці всю ідейну й емоційну глибину його полум’яного слова.

Багатством змісту, поетичною формою щедрівок і колядок захоплювалися українські письменники і композитори, зокрема М.Лисенко, М.Леонтович (відомий “Щедрик”), К.Стеценко, О.Кошиць, С.Людкевич та інші. Наслідуючи великих класиків вокально-хорової української культури, Олексій Бец у своїй творчості особливо значиме місце відводить хоровим творам релігійного змісту. Щедрівки і колядки подільського композитора відзначаються глибоким етичним змістом і особливою мистецькою красою їх хорального викладу. Християнська любов, милосердя, глибока шана до матері, сім’ї, возвеличення народження сина Бога – Ісуса Христа – основні

їх мотиви. У своїх хорових обробках щедрівки “Зірки ясні небо вкрили”²⁸, колядок “Ночь тиха над Палестиной”, “Ой на річці, на Арзанці”, “Свята ніч”, композитор ще з більшою силою мистецької краси підносить значимість духовних витоків українського народу. Він добре розуміє і відчуває народну, чисто людську сутність й надзвичайність самого свята Різдва. Популярність та привабливість релігійних колядок і щедрівок О.Беца зумовлювалися значною мірою багатством і простотою їх мелодій, вони є близькими до народної наспівності.

Найбільшим пластом хорової спадщини композитора є хори на тематику українських народних пісень та хори-в’язанки. До цього переліку можна віднести аранжування українських народних пісень для повного складу хору: “Їхав козак на війноньку”, “Як ніч м’я покриє”, “Та косив батько”, “За городом козу пасла”, “Добрий вечір сусідонько”, “Світи місяченьку”, “Йшли корови із діброви”, “Ой, Марічко” та “в’язанку” “Віночок українських народних пісень” тощо.

В основі поезії хору “Їхав козак на війноньку” лежить типова для української народної пісенності тема прощання й розлуки дівчини з милим, який від’їжджає у “чужу сторонюньку” обороняти рідну землю й не повертається:

А серед поля гнеться тополя
Та й на стрілецьку могилу

Ця тема обумовлена історичним і соціальним буттям нашого народу, сповненим воєнних лихоліть, знущань та наруги іноземних загарбників. Її проведення у кульмінації твору композитор надає сопрано й альтам у триголосному викладі, яке протікає з особливим напруженням від піано до форте (сі-бемоль другої октави), що нагадує крик душі та загублені надії.

Тему розлуки, нелегку дівочу долю О.Бец продовжує у хорі “Йшли корови із діброви”. Соло у тенорів на початку твору наче вносить деяке провітлення, але зараз же повертає у сопрано, гнітючий сум молодої дівчини, розпачливий зойк наболілої душі: “Куди їдеш, куди од’їжджаєш, сизокрилий орле?”. Завершується твір терційним проведенням головної теми у нижній теситурі в сопрано глухо й байдуже у спокійному динамічному руслі: “А хто ж мене, молоду дівчину, до серця пригорне?”. Гнітючий настрій ще більше посилюється у коді низхідним хроматичним рухом у басу з поступовим уповільненням.

Хорова обробка веселої української народної пісні “Ой, Марічко” написана композитором для триголосого однорідного хору а capella. У творі композитор використовує прийом варіативних змін кількості хорових пар-

тій: унісон, двоголосся, триголосся, подекуди й чотириголосся. Вміле використання цього прийому наближає характер звучання хору до його автентичної першооснови. Обробка характеризується гомофонно-гармонічним викладом, однак у деяких епізодах композитор використовує елементи триголосої поліфонії. Форма твору – куплетно-варіаційна. Твір виконується у бадьорому, грайливому, жартівливому характері, але з деякими темповими контрастними відхиленнями. Варіативність викладу куплетів підсилюється різноманітними вокальними вставками, які покликанні створювати імітацію інструментального супроводу, що забезпечує танцювальний характер пісні та життєрадісну атмосферу.

Оригінальним зерном у творчості композитора О.Беца є його звернення до відомих пісень українського композитора Володимира Івасюка “Червона рута” і “Я піду в далекі гори”.

Хорова обробка Олексія Беца “Червоної руги” (сл. В.Івасюка) написана для 4-и голосого мішаного хору з солістом (баритон) у куплетній формі із заспівом (2 куплети) і приспівом, без інструментального супроводу в легкому естрадному стилі. З метою внесення контрастності композитор використовує модуляцію із соль-мінору в до-мінор, синкоповані сучасні естрадні ритми, самостійний вокальний супровід, що імітує інструментальний акомпанемент, поліфонічні підголоски тощо.

Мелодика пісень характеризується плавністю викладу, ліричністю проведення, але (переважно) з обов’язковими хроматичними ходами, підвищенням певних тонів, які несуть значну емоційну функцію. Такі характерні риси його композиторського письма більше наближені до закономірності і, певною мірою, пов’язуються з впливовістю зовнішнього етнокультурного середовища південно-західного Поділля (Молдова, Румунія, Буковина тощо), у якому митець виховувався, навчався, творив...

Найважливішими ознаками вокально-хорових творів Олексія Беца є регіональні мелодико-інтонаційні, гармонічні та ритмічні виражальні особливості його музичної мови, передбачуваність викладу оригінального мелодизму пісень, який з часом дуже швидко входить у народно-музичне побутування і набирає форм “традиційності”. Більшості мелодіям його пісень властива розспівність, ліричність, багатство мелізматики, “народної” метро-ритмічної структури. У мелодиці його пісень є помітне використання “хроматизації” у проведенні яскравої, м’якої, душевної мелодичної лінії; мелодичних зворотів, які не схожі на мелодику інших регіонів; симетричної структури мелодії, її інтонаційна повторюваність; характерних інтервалів (збільшена секунда, збільшена септіма, зменшена кварта,

збільшена квінта) у гармонічних мажорі й мінорі, синкопованої “народної” метро-ритмічної основи.

Становлення і професіоналізація Олексія Беца, формування його оригінального народно-інструментального та вокального доробку відбувалася через закономірно об’єктивний процес – тісний зв’язок з природним подільським фольклорним середовищем. Творчий доробок композитора все більше набував національно-самобутніх рис. Цим він чітко вирізнявся з-поміж усіх регіональною “етно-діалектичною своєрідністю”. У загальному вітчизняному масиві музичної інформації його музичний стиль є розпізнаним. Він характеризується тією інтонаційно-образною своєрідністю, яка притаманна південно-західній частині подільського регіону. Надзвичайно тонко підмічені характерні ознаки традиційних локальних етно-регіональних “музичних діалектів” подільського краю переосмислювалися Олексієм Бецом і підносилися на якісно новий художній рівень подільського музичного мистецтва, яке завжди з великим успіхом презентувалося на обласних звітах аматорських творчих колективів Хмельниччини у Палаці культури “Україна” (м.Київ), на всесоюзних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах аматорськими та професійними творчими колективами. Жоден такий концерт, починаючи з початку 60-х років ХХ ст., не обійшовся без вокально-хорових творів Олексія Беца, без напрацювань його нових оркеструвань для народно-інструментальних колективів, танцювальних супроводів, духових оркестрів, аранжувань для хорових, вокальних та вокально-інструментальних колективів. Тому справедливо, що композиторський шлях Олексія Беца і його творча спадщина є об’єктом наукових досліджень, у яких автори намагаються встановити причинно-наслідкові зв’язки успіху композитора і його творчого доробку.

Дослідження вокально-хорової композиторської творчості О.Беца дає підставу стверджувати про глибину та оригінальність музичного інтерпретаторського мислення, синкретичне поєднання різних жанрових нашарувань композитора, для якого притаманне відтворення:

- характерних для даної території мелодичних зворотів та ладо-гармонічних утворень;
- своєрідного подільського мелодико-інтонаційного колориту, який ґрунтується на поєднанні традиційної народності і камерності;
- характерної автентичної подільської пісенно-танцювальної ритміки;
- різноетнічних “музичних мовних діалектів” названого регіону та їх поєднання в яскравий симбіоз народно-інструментальних та вокально-хорових композицій.

Вокально-хоровий жанр композиторської творчості О.Беца вражає емоційністю, своєрідним подільським колоритом, багатством гармонічної палітри. Композитор органічно ввів народні мелодичні інтонації, “музично-мовні діалекти” південно-західного регіону Поділля, ритми побутової подільської народної пісні в академічну сферу музикування.

Отже, творчий доробок композитора О.Беца у вокально-хоровому жанрі становить вагомий частку оригінального музичного фонду хорового музичного мистецтва південно-західного Поділля, є його величезним духовним скарбом.

Примітки:

1. Див.: Печенюк, М. А. Музиканти Кам'янецьчини: біографічно-репертуарний довідник / М. А. Печенюк. – Хмельницький : Поділля, 2003. – 480 с.

2. Бец, О. Кохати / О. Бец // Корчагінець. – Хм. – 1973. – лютий.

3. Леонтієв, П. П. Музична хрестоматія. Дзвінки голоси: Навч. метод. посіб. Пісенний матеріал. 8 клас / П. П. Леонтієв, М. А. Печенюк. – Тернопіль : СМТ Астон, 2001. – С. 84.

4. Маринін, І. Г. Вибрані твори для оркестру народних інструментів: Репертуар.-мет. посіб. – Вип. I / І. Г. Маринін. – Кам'янець-Поділ. : Аксіома, 2006. – С. 54-71.

5. Бец, О. Пісня нічних вокзалів / О. Бец // Радянська жінка. – К. – 1977. – № 2.

6. Бец, О. Стежина лісова [Укл. Г. О. Ніколаєва] / О. Бец. – К. : Музичні вечори. – 1977. – № 4, – С. 28-31.

7. Бец, О. Стежина лісова [Укл. Є. Кравченко]. Популярні естрадні мелодії для баяна або акордеона. / О. Бец. – Вип. № 25. – К., 1978. – С. 2-3.

8. Бец, О. Ой сяду я край віконця / О. Бец // Радянське Поділля. – Хм. – 1973. – січень.

9. Бец, О. Пада вечір / О. Бец // Корчагінець. – Хм. – 1973. – грудень.

10. Бец, О. Пада вечір [Укл. В. С. Таловиря] / О. Бец. – Калиновий вогонь: Вокальні твори на слова українських поетів. – К. : Музична Україна, 1983. – С. 90-93.

11. Лабунець, В. М. Ансамблі українських народних інструментів: Навч.-репертуар. посіб. / В. М. Лабунець. – Вінниця : ВМГО Розвиток, 2005. – С. 6-9.

12. Бец, О. Ой Василю-Василечку / О. Бец // Радянське Поділля. – Хм. – 1981. – травень.

13. Бец, О. У нас в горах / О. Бец // Корчагінець. – Хм. – 1973. – квітень.

14. Печенюк, М. А. Зазначена праця. – С. 66.

15. Та само. – С. 52.

16. Бец, О. Свята Україно моя: Вибр. хор. твори. / О. Д. Бец. – Кам'янець-

Поділ. : ПП Цвігайло М.М., 2011. – С. 28-29.

17. Печенюк, М. А. Зазначена праця. – С. 55.

18. Бец, І. Рідний край / І. Бец // Українець: Всеукр. щомісячник. – Вип. 10. – Хм., 2008. – С. 5-9.

19. Печенюк, М. А. Зазначена праця. – С. 58.

20. Там само. – С. 66.

21. Там само. – С. 61.

22. Бец, О. Ой ти, Кам'янцю рідний / О.Бец // Прапор Жовтня. – Кам'янець-Поділ. – 1974. – березень.

23. Печенюк М.А. Музиканти Кам'яниччини / Печенюк Майя Антонівна. – Хмельницький : Поділля, 2003. – 480 с.

24. Леонтієв, П. П. Дзвінки голоси. Музичн. хрестомат. Пісенний матеріал. 6-ий клас: Навч.-метод. посіб. / П. П. Леонтієв, М. А. Печенюк. – Тернопіль : СМП Астон, 2000. – С. 10.

25. Там само. – С. 11.

26. Там само. – С. 58.

27. Бец, О. Свята Україно моя: Вибр. хор. твори. – С. 65.

28. Там само. – С. 54-56.

Резюме

В статтє освещаютя этапы творческого становления Алексея Беца, его роль и значение в обогащении оригинального музыкального фонда хорового музыкального искусства юго-западного Подолья. Дана характеристика видов вокально-хорового жанра, специфика стиля и музыкальной речи композитора.

Ключевые слова: Алексей Бец, вокально-хоровое наследие, вокально-хоровое композиторское творчество, лирическая песня, эстрадная песня, песни о родном крае.

Одержано 30 травня 2011 року